

DOBŘÍKOVSKÉ NOVINY - MIMOŘÁDNÉ VYDÁNÍ

II. SVĚTOVÁ VÁLKA S Odstupem 70 LET

Vydává Obecní úřad Dobříkov, č.p. 29, 566 01 Vysoké Mýto, IČO 00278718, e-mail: obec@dobrikov.cz, pro informace občanům ZDARMA. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod reg. číslem: MK ČR E 12746. Datum vydání: 5.5.2015

ÚVODNÍK K MIMOŘÁDNÉMU ČÍSLU DOBŘÍKOVSKÝCH NOVIN

Vážení čtenáři!

Do rukou se vám dostává další mimořádné číslo Dobříkovských novin, tentokrát věnované ukončení II. světové války. Tento největší válečný konflikt v lidských dějinách, prošel také kolem našich domovů a závěr války přinesl všem naději, utrpení, zkázu, úlevu, nejistotu a znovu naději na lepší svět, který už nikdy nedovolí opakování něčeho podobného. Dvacáté století je někdy nazýváno stoletím šílených diktátorů. Tím na prvním místě byl jistě Adolf Hitler, ale nebyť pro něho příznivých okolností, které mu poskytlo tehdejší pojetí demokracie, veřejné mínění, tehdejší mocnosti a jiní příznivci, skončil by jako bezvýznamná figurka. Ale stalo se...

Tedy něco málo střípků jako připomenutí událostí u nás a v okolí před sedmdesáti lety u nás a blízkém okolí.

Jiří Svatoš

Dobová fotografie z Vysokého Mýta – Sovětský tank ve Vysokém Mýtě 9. května 15:45

Fotografii zapůjčilo Regionální Muzeum Vysoké Mýto

70 LET OD KONCE DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY

KVĚTEN 1945 – KVĚTEN 2015

KRONIKA DOBŘÍKOVA - KONEC II. SVĚTOVÉ VÁLKY V DOBŘÍKOVĚ

24.1.1945 v 14.21 hod. projížděl zdejšími obvody transport politických vězňů, dopravovaných z tábora Osvětim v Polsku směrem ku Praze. Vězňové byli směstnání v nekrytých nákladních vozech, polonazí a vystaveni účinkům hladu a mrazu, takže cestou umírali. Bestiální nacisté vyhazovali během jízdy své oběti z vagonu na trať. Toto jednání otřáslu nitrem každého zdejšího občana. Mrtvolky byly většinou v papírovém prádle a každá byla opatřena na levém předloktí vytetovaným číslem. Šlo ponejvíc o židovské příslušníky.

Sedm mrtvol nalezeno na katastru obce Sruby, kdež byly též na hřbitově pohřbeny. Mrtvolky byly opatřeny těmito čísly: 187 028 – 127 013 – B 105 61 – A 14123 – A 8243 – B 105 91 – B134 25.

Pět mrtvol nalezených na katastru obce Dobříkova a pohřbených na hřbitově v Zámrsku, opatřeno bylo těmito čísly: B 100 11 – 129 625 – B 5375 – B 5596 – 9253.

Jedna mrtvola nalezena v katastru obce Janovičky a pohřbena na Vraclavi.

Jednalo se o pochody smrti, kdy hladem a mučením vysílená těla neodolávala krutým mrazům zmučení lidé cestou hromadně umírali, nedočkáje se konce války, který byl již tak blízko.

Začátkem února 1945 počínají Dobříkovem projíždět transporty ruských a anglických zajatců. Ruští zajatci jsou ve velice zuboženém stavu, vyhublí, zašpinění a otrhaní a bez řádné obuvi. Obyvatelstvo zajatce všemožně podporuje a v obci Dobříkově jsou pořádány sbírky pro zásobovací akci zajatcům v Chocni a Horním Jelení. Obyvatelstvo dle možností poskytuje potraviny, které jsou sváženy do Chocně a Hor. Jelení. Angličtí zajatci dary odmítají ve prospěch zajatců Ruských, neboť jsou zásobováni ze své vlasti prostřednictvím Červeného kříže.

20. února vydán zákaz poskytovat ruským zajatcům cokoli, hlavně potraviny.

8. března na udání Nikolaje Drobotyho, Ukrajince, bydlícího v obci Zámrsku již od první světové války a stojícího ve službách okupantů přijíždějí na autech němečtí vojáci a pátrají po ruských zajatcích. V kolnách velkostatku zadrželi celkem pět zajatců, které odvezli neznámo kam. Ostatní tam se ukrývající na upozornění včas uprchli, nebyli dopadeni.

V obci Dobříkov při prohlídkách rovněž nenalezeno žádných zajatců.

23. března zemřel v obci Rzy ruský občan Štěpán Maklakov, zdržující se v Čechách již od první světové války jako bývalý zajatec. Maklakov přechovával ve svém obydlí ruské parašutisty a partyzány, zdržující se v lesích u Dobříkova, je podporoval a získal si tím velké zásluhy a sympatie obyvatelstva. Jeho pohřbu zúčastnilo se velké množství občanů z celého okolí. Nad rakví hrána byla píseň Volga při jejichž zvucích ani jedno oko nezůstalo bez slz.

12. dubna obdrželi Němci zde se zdržující pokyn o přípravě k vystěhování se.

13. dubna o 1. hod noční byla vyhozena partyzány železniční trať mezi obcí Janovičky a Sedlíštko. Provoz na dráze byl na několik hodin přerušen.

15. dubna druhá prohlídka obce Dobříkova a Rzů jednotkami říšskoněmeckého vojska SS. Pátráno po parašutistech jakož i vysílacích stanicích. Pouze u obce Rzů zastihli nemocného ruského zajatce, kterého odvezli.

20. dubna odzbrojuje bývalý ruský legionář Jan Martínek ze Zámrsku skupinu Němců, kteří do obce přijeli na motorovém vozidle. Na Martínkovu domluvu, Němci zbraně i s autem a moderní vysílačku Martínkovi odevzdali. Zbraně byly bezpečně uschovány a bylo jich pak užito se zdarem v revolučních dnech. Vysílačka byla dopravena k parašutistům, zdržujícím se v lesích u Dobříkova. Celkem bylo uschováno 7 karabin s patřičným počtem nábojů.

23. dubna zastřelen ve svém bytě v Zámrsku partyzány zrádce a udavač Nikolaj Droboty.

Předchozím jsou vylíčeny významnější události předcházející našemu národnímu odboji, a které byly sepsány dle nejlepšího vědomí, ač toto vylíčení nezahrnuje všechno a všechny oběti a strádání, která obyvatele Dobříkova přinesli.

Postoj všeho českého obyvatelstva v Dobříkově byl již od prvních dnů okupace odmítavý a nepřátelský.

Neorganizovaní jednotlivci z vlastního popudu i při značném nebezpečí počali s účinnou propagandou rozšiřováním zpráv z londýnského rozhlasu, zesměšňováním germánských nařízení a vtipy zesměšňující Hitlera a Německé politiky, jakož i sabotováním germánských nařízení. Účelu těchto počínání bylo plně dosaženo tím, že ve většině obyvatelstva

byla bezvýhradná důvěra v konečnou porážku Německa, až na několik málo zatvrzenců, kteří však nejsou vítězstvím Německa na 100% přesvědčení, báli se škoditi.

Nastala doba persekuce. Nejhuře řadí německá soldateska po smrti Hendrichově. V obci Tyníšťku byl zatčen 28.6.1942 mladý chemik Jan Bureš, narozený 4.5. 1922, nadějný a oblíbený hoch, který byl jediným synem železničáře Roberta Bureše z Tyníšťka. Ten byl pak dne 30.6.1942 v Pardubicích popraven. Bureš byl ve spojení s ilegální skupinou ministerského předsedy zv. „ Eliáš“, do níž byl též zapojen Čech, jistý redaktor jménem Hanka z Prahy, který ale zradil. Zrada redaktora Hanky byla zkázou chemika Bureše a mnoha jiných.

V německém koncentračním táboře v Buchenwaldu trpěl Miroslav a Josef Podhájecký z Dobříkova, dále pro zemědělský přestupek odsouzen německým soudem k 15. měsíčnímu vězení Ladislav Svatoš, řezník Rudolf Zerzán z Dobříkova odsouzen pro černý obchod s masem k trestu 2 a půl roku vězení. Ten se domů po skončení války nevrátil a koluje verše, že když byl s druhými odsouzenými převážen lodí do Norska, byla na moři torpedovaná a tato se všemi převáženými potopila.

Na práci v Německu byl totálně nasazen Karel Peřina nar. 26.12.1922. Při postupu Američanů byl dne 25.3.1945 v Dammtadt střepinou granátu usmrčen. Jeho matka roz. Kadrmasová zemřela 2.12.1945 ze žalu nad ztrátou syna Karla.

Když **na počátku roku 1945 procházeli zdejší obcí transporty ruských zajatců**, byli obyvatelstvem vítáni spontánně jako bratři. Přemnozí unikli zajetí útekem do zdejších lesů a byli přijati obyvatelstvem s láskou a nebývalou obětavostí. Byli opatřeni šatstvem, potravinami, potřebným nářadím a všemi pomyslitelnými prostředky. V této akci vynikali skoro všichni obyvatelé Dobříkova, v jejichž blízkých lesích se zajatci zdržovali. **Z těchto zajatců se později utvořily partyzánské oddíly, pod vedením ruského majora Borise Petroviče Charytonova, jež krycím jméno bylo Krylov. Ten zde přistál s parašutisty Sergejem Ivanovičem Labočukem, lajtnanem Sapko, lajtnanem Valčinským, lajtnanem Alexandrem Bogdanovem a seržantkou Saratovou.** Tito ruští parašutisté požívali rovněž přístřeší a všemožné podpory od obyvatelstva, obce Dobříkova.

Byli vybaveni zbraněmi a vysílacími stanicemi, jimiž podávali získané poznatky a zprávy o pohybu německých vojsk, příslušným svým vojenským velitelstvím Rudé armády. Zprávy pro vysílání získávali částečně od zdejšího obyvatelstva, jakož i osob z odbojného hnutí ze širokého okolí.

Úřadům německých okupantů nezůstalo však hnutí o podpoře parašutistů, partyzánů a zajatců utajeno a ty provedli v měsíci březnu 1945 v obci Dobříkově a v lesích u této obce prohlídky, avšak bez výsledku, ježto obyvatelstvo své ochránce jednak dobře ukrylo a jednak včas před nebezpečím varovalo. Prohlídky ty prováděli příslušníci Vlasovovy armády.

Za nějakou dobu dochází v obci Dobříkově k druhé prohlídce za součinnosti Gestapa SS, kteří řadí v podezřelé části Dobříkova. Obyvatelstvo mlčí, tajná ruská vysílačka, již používají parašutisté, a kterou hlavně okupanti hledali, šifruje bezpečně dále.

Organisované odbojové hnutí nastává ve zdejší obci koncem měsíce března 1945, kdy se utváří ilegální národní výbor. Již více dní před výzvou k všeobecnému odboji jest vyhazována trať, vedoucí kolem obce Dobříkova a tím rušen odsun německých vojsk. To děje se za pomoci ruských partyzánů, utvořivších se ze zajatců, společně s osobami z odbojného hnutí, které se pro věc s nasazením života obětovaly. Této akce se také účastnil Karel Koziol z Dobříkova, který upozorňoval na poměry na železniční trati, určoval vhodná místa k těmto zákrokům, kterých se činně jako železniční zaměstnanec zúčastnil.

1. května 1945 podnikají partyzáni z obce Dobříkova útok na letiště Mrázovy továrny v Chocni pod velením lajtnanta parašutisty Alexandra Bogdanova, který za přestřelky byl zasažen z kulometu do plic a srdce a tím usmrčen. Pohřben byl v lese nad obcí Sruby, vedle triangulačního bodu, kdež mu byl 28.5.1945 odhalen pomník s nápisem v ruském a českém znění „ Parašutista poručík Alexandr Bogdanov padl v boji s Němci 1.5.1945“

V den všeobecného odboje dne 5.5.1945 vystupují z lesa u Dobříkova partyzáni parašutisté v bojové síle 60-ti mužů pod velením majora Charitonova, kteří se ubytují v obydlí Františka Jiráka v Dobříkově č.p. 18 (vedle rybníku Švábovec). Odpoledne téhož dne volá Choceň partyzány o pomoc. Během několika minut nasedá celé osazenstvo pod velením Charitonova do aut a odjíždí s touto účinnou pomocí do Chocně. Partyzáni dávají všude bojujícím posilu a

odvahu. Brzy jsou na Vraclavi, hned zase ve Vysokém Mýtě. Spěchají do ohrožených Holic, zasahují proti ustupujícím okupantům na státní silnici mezi Tyníškem a Jaroslaví a nikdo nestačí sledovat jejich činnost.

Činností partyzánů bojová morálka zdejších občanů nesmírně získala. Hlásí se nové síly o zbraně s ochotou bojovati. Toto počínání však vidí nepřítel. I v tiché obci jako je Dobříkov, má své zrádné oči. Němečtí uprchlíci (Moravcovi národní hosté), ubytovaní v obci Dobříkově pozorují s utajeným dechem, co asi přinese zítřek. Tím končí 1. den odboje. Po celou noc projíždějí obcí kolony ustupujícího okupačního vojska. Noc míjí bez incidentů. Partyzáni vyhazují trať u obce Dobříkov. Vše je v pohotovosti. Včasných ranních hodinách stojí obec Dobříkov jako jeden muž, obezřetná a bdělá. Hlídky jsou rozestavěny na vhodných bodech, aby měly přehled a mohly včas hlásit příchod nepřítele. Hlásí se poplach, po trati projíždí těžký pancéřový vlak a zastavuje před poškozenou tratí. Nacisté vystupují a blíží se k Dobříkovu. Zjišťuje se, že hledají pracovní síly.

A nyní se ukázalo to zrádné německé oko. Dva z německých uprchlíků ubytovaných v Dobříkově, spěchají k pancéřovému vlaku a sdělují tam své poznatky z předešlého dne. Hlásí osazenstvu panc. vlaku, že partyzáni jsou ve vsi. Pomalu, ale jistě natáčí se děla a těžké kulometry proti obci. Těžké kulometry zaujímají také stanoviště u hřbitova a na silnici k Dobříkovu, připraveni odstřelovat obec. Jen díky výmluvnosti některých zdejších občanů snad také pokleslému duchu okupantů, nedošlo k odstřelování obce. Trať je opravena, pancéřák se rozjíždí s polodenním zpožděním. Jel, ale jistě daleko nedojel. Neustále projíždí kolony vojsk, lidé sedí u amplionů a sledují se zatajeným dechem zoufalý boj o Prahu.

Trať jest dále vyhazována a ničena.

Dlužno podotknouti, že při zahájení všeobecného odboje 5.5.1945 vyzývá telefonicky okresní úřad Vys. Mýto, Dr. Švarc, ku zahájení odzbrojovací akce. Okamžitě odchází hlídka četnické stanice z Dobříkova na nádraží v Zámrsku, kde se pokouší odzbrojit transportní vlak, avšak bez výsledku. Hlídka strážmistr Karel Němeček a František Havelka jest zajata a asi po 2. hod. propuštěna. Mezi tím strážm. Karel Němeček odzbrojuje nádražní stráž v počtu 22 mužů. Opět se hlásí okresní úřad a nařizuje zastavení odzbrojovací akce a odstranění praporů, které byly ve všech obcích vyvěšeny.

Jelikož velitel četnické stanice v Dobříkově vrch. strážm. Jaroslav Paveleka před odbojem odcestoval a ani za odboje se neobjevil, byl místním nár. výborem ustanoven velitelem stanice člen ilegálního výboru praporčíků v.v. František Keller.

Členy ilegálního národního výboru byli: Jan Habrle, Jaroslav Šrajec, František Jirásek, Stanislav Holfajer, František Kopecký, Josef Marek, prap. Fran. Keller a Jan Skřivánek.

Události se řítí dál. Z Vys. Mýta se hlásí, že je bezpodmínečně nutno zjistiti pachatele odzbrojení německé posádky na nádraží v Zámrsku a Gestapo ohlašuje svůj příjezd do Dobříkova.

Obyvatelstvo ve spojení s partyzány odzbrojuje menší skupinu Němců a ozbrojené jednotky čistí okolí. Zajímají Němce, uprchlé od transportu a i ty, kteří utekli do zdejších lesů v klamném domnění, že tam budou zachráněni. Našli zde vesměs svůj hrob.

Také za přispění zdejších obyvatel byla z rukou německých, na silnici mezi Dobříkovem a Sruby, vysvobozena skupina ruských zajatců, v počtu 156. Obyvatelstvo si ruské zajatce odvedla domů, kde byli hosté.

Poslední obětí nacistického řádění stal se dne 8.5.1945 dlouholetý starosta obce Tyníška Karel Jirout, který byl v 15.hod. zákeřně zastřelen příslušníkem SS oddílu, před hostincem Frant. Klementa, takže se nedočkal našeho osvobození, na něž se těšil.

V obci Dobříkově jest odzbrojena německá jednotka projíždějící na vozech a získány další zbraně.

Dne 8.5.1945 v 16 hod. přijeli do Zámrsku první jednotky Rudé armády a to obrněné auto se třemi nákladními auty, osazenstvo byli příslušníci Rudé armády za volání „ Nazdar“ s československou a rudou vlajkou. Nadšení bylo veliké, lidé staví slavobrány a vítají své osvoboditele. Občanstvo chodí zdobeno trikolórami a jásot nebeře konce.

Obcí Dobříkovem projíždějí oddíly osvobozené Rudé armády na vozech, autech a koních, v časných ranních hodinách dne 9.5. Kolony armády projíždějí po celý den a spěchají ku Praze. Spontánně a s nadšením jsou zde vítáni a přijímáni jako bratři a osvoboditelé.

Z příslušníků Rudé armády nepadl v boji v Dobříkově nikdo. Pouze jsou zde pohřbeni 2 Rudoarmějci Kuprianov Maxim Borisovič, seržant gvardie nar. 1916 v Stavropolu a Kalašnikov Ivan Ivanovič, krasnoarmějec gvardie, nar. rovněž v roce 1916. Oba byli usmrceni při automobilové nehodě u obce Rzů a pohřbeni za velké účasti obyvatelstva na návsi v Dobříkově, při památníku pánů Dobříkovských z Malejova. Pohřbu byl též přítomen major gvardie Vasil Fedorovič Dospěchav s čestnou setninou. Obyvatelstvo se postaralo o pietní vybavení pohřbu. Při pohřbu ochotně účinkovala srubská kapela.

Obětavostí občanů obce Dobříkova, Rzů a osady Hluboké byly o 2 měsíce později oběma krásnoarmějcům slavnostně odhaleny žulové památníky, které hlásají úctu a vděčnost zdejších obyvatel k Rudé armádě a těm, kteří položili životy za naše osvobození.

O tyto rovy a památníky pečuje mládež dobříkovská.

Dlužno se též zmíniti o obětavosti Antonína Králíka z Dobříkova, jehož obětavostí a přičiněním byly památníky postaveny. Králík, ač sám chud, jako hudebník se zříkal podílu honoráře a konal sbírky, aby dosti nákladné žulové pomníky byly postaveny.

Dodává se, že partyzánský major Charitonov odevzdal při odchodu z obce vrch. strážm. Františku Kellerovi písemné poděkování jako doklad národního cítění obce Dobříkova, pokud jde o podporu partyzánů a parašutistů, zdržujících se za dobu okupace v obci a lesích Dobříkova.

Konečně se dodává, že pan řídící učitel Josef Doležal v nejhorší době, kdy oddíly SS konaly zde prohlídky, ukryl ve svém sklepě ruského parašutistu, který se z Dobříkova nemohl již vzdálit a přechovával ve svém bytě náhradní vysílací stanici.

Celkem dlužno žíci, že všichni občané Dobříkova splnili svoji národní povinnost a každý se snažil dle svých sil přispěti k našemu osvobození. Nelze všech zde vyjmenovati, ježto někteří svoji práci považovali pouze za občanskou povinnost a o své činnosti mlčí.

Po přestálém utrpení zasvitlo nám opět slunko svobody. Máme zase naši drahou Československou republiku s naším panem presidentem Eduardem Benešem.

Toto zaznamenal na konci 2. svět. války do obecní kroniky tehdejší kronikář pan Josef Čermák

Zdena Schejbalová, kronikářka

MAKLAKOVA CHALOUPKA

V lese severozápadně u Rzů stávala malá chaloupka. Dnes je tam malý pomníček. Rus a bývalý zajatec z I. světové války Štěpán Maklakov tu poskytoval zázemí pro partyzány a uprchlé zajatce. Když v březnu 1945 zemřel, nacisté domek při jedné z pátracích akcí obklíčili a chytili zde Vasku Žerebilova, učitele z Voroněže. Ztýraný byl prý později popraven v Pardubicích. Později zde byl zadržen Josef Kittler z Horního Jelení, spojka a zpravodajec. Tvrdil, že nevěděl o smrti Maklaka a že jde jen nakupovat vajíčka. Byl tvrdě vyslýchán v Chrudimi, ale nepřiznal se a tak byl propuštěn.

Redakce Dobříkovských novin

2. světová válka

*„Nejlíp je mi, když kočky na hrobě v noci se mrouskají,
ježto s těmi, co střílejí po sobě, vůbec nic nemají.“*

Karel Kryl, Píseň Neznámého vojína

2. světová válka je nejfrekventovanější téma moderní historie lidstva. Zabývají se jím profesionálové i amatéři nejrůznějších oborů. Válka, její aktéři a doprovodné jevy dodnes působí i jako magická inspirace k nejrůznějším formám uměleckého ztvárnění. Přímé a nepřímé odkazy 2. světové války můžeme vidět všude kolem sebe. Stačí se jen dívat a poslouchat. V několika větách nelze popsat všechno, některé z událostí připomenout ano.

Cesta k válce započala daleko dřív než onoho prvního školního dne r. 1939. Neutěšená situace v Evropě po skončení 1. světové války („Velké“) a neúměrné ponížení jednoho z jejích poražených iniciátorů, Německa, jsou jedny z hlavních příčin druhého dílu násilného dělení světa. Velká válka zbořila starý svět, po dvacetiletém oddychu 2. světová válka rozhodla o tom, kdo, kde a jak bude žít v tom novém. Je náhoda, že celosvětový konflikt opět začal v Evropě?

Pro Československo se prvním přímým dotykem s válkou stalo podepsání Mnichovské dohody 30. 9. 1938, v níž tehdejší spojenci, Francie a Velká Británie, bez ostychu zradili spojenecké smlouvy s ČSR a tím obětovali příhraniční oblasti naší země (Sudety) napospas Německu. Prezident Francie Daladier a ministerský předseda Velké Británie Chamberlaine se vrací do svých zemí a mávají papírem (Mnichovskou dohodou) prohlašují, že svým zemím „... přinášejí mír ...“. Německo o necelý půlrok později, 15. 3. 1939, obsazuje zmrzačený zbytek českých zemí (Slováci ještě 14. 3. přispěchají do Berlína, zbaběle odvrhnou českou část republiky a s požehnáním Hitlera vyhlásí Slovenský štát – poslušný satelit Německa). Celý tento proces znamená zcela jasné porušení Mnichovské dohody. Co na to západní velmoci? – Mlčí!!! Právě jim došlo, že mír se v Evropě nekoná a příště budou na řadě oni. A skutečně: Za rok bude Adolf Hitler („kámoš“ z Mnichova) triumfálně projíždět pod vítězným obloukem v Paříži, a jelikož to do Anglie po zemi nejde, započne hned poté největší letecká bitva v historii – Bitva o Británii.

Válečný konflikt oficiálně začal 1. 9. 1939. Německá armáda – wehrmacht – násilně překročila hranice Polska na západě a Sovětský svaz – jeho Rudá armáda - učinil totéž na polské východní hranici. Oba státy si rozdělili území Polska a pobaltských států podle dřívějších dohod, známý Ribbentrop – Molotovův pakt. Jejich vzájemně bezvadná spolupráce na krájení severovýchodní části Evropy skončí 22. 6. 1941, kdy Německo napadne do té doby svého největšího spojence – právě Sovětský svaz. Dvě monstr diktatury ve vzájemném poměru sil na život a na smrt! Je to především touha Adolfa Hitlera vymazat SSSR z mapy světa, která přivede tento stát, v rámci vítězného válečného tažení, na dlouhá desetiletí do prostoru střední a východní Evropy.

Po váhavých jednáních, zda do války vstoupit nebo ne, vyřešilo za USA tuto otázku Japonsko. 7. 12. 1941 zákeřným a drtivým útokem na americkou námořní základnu Pearl Harbor zatáhli Japonci Spojené státy do války v Tichomoří. Americké ozbrojené složky se postupně zapojí do bojů na všech kontinentech a opět se stanou rozhodující silou, která na celém světě, zejména pak v Evropě a východní Asii, rozhodne o vítězi celé války.

Co se děje u nás doma? Češi pokorně skloní hlavy a svou práci krmí nenasytnou bestii s hákovým křížem na čele. Ne ovšem všichni. I v okupované vlasti se najde dost odvážlivců, kteří se nebojí nasadit svůj život ve prospěch osvobození vlasti. Jedná se především o výzvednou činnost a o podporu záškodnických skupin domácích, ale i vysílaných na naše území ze zahraničí.

Někteří Češi utíkají do emigrace, aby se v uniformách cizích armád podíleli na porážce Německa i jeho spojenců, a mohli se pak vrátit do osvobozeného domova. Od podzimu r. 1939 až do první poloviny r. 1941 chytají ozbrojené složky Sovětského svazu na svém území české občany a odvázejí je daleko na Sibiř do trestaneckých táborů – tzv. Gulagů. Po napadení Německem povoluje SSSR ustavení československé vojenské jednotky na svém území a jsou to právě vězni z Gulagů, kteří vytvoří její jádro.

Na západní straně fronty naši vojáci bojují v Africe, v různých částech Evropy a především jako příslušníci RAF ve Velké Británii. Odtud také velení čs. armády do okupované vlasti vysílá skupiny parašutistů, aby zde prováděly výzvědnou a diverzní činnost. Z řad těchto elitních vojáků se rekrutují jedni z největších hrdinů našeho boje proti německým okupantům, Jan Kubiš a Jozef Gabčík. 27. 5. 1942 úspěšně provedou v Praze atentát na vládce protektorátu Čechy a Morava, na „korunního prince“ Třetí říše, Reinharda Heydricha. Je to až tento čin, který přesvědčí západní velmoci, aby odvolali svůj podpis pod Mnichovskou dohodou, a zaručí tak Československu návrat do předmnichovských hranic.

Bitvy o Moskvu (zima 1941), u Stalingradu (zima 1943) a u Kurska (léto 1943) obrací průběh války na východní frontě a Rudá armáda žene Němce zpátky do Berlína. V západní Evropě se vylodují spojenci v Itálii (léto 1943), osvobozují severní část Afriky (v průběhu roku 1943) a zejména se vylodují v Normandii (léto 1944), čímž otevírají druhou frontu a sevrou německý wehrmacht do kleští.

Poslední pokus zvrátit výsledek války ve svůj prospěch učiní Němci v Ardenách (zima 1944), ale po neúspěchu i této zoufalé operace je jasné, že porážka německé armády se nezadržitelně blíží.

Z východu se do Berlína valí vojska Rudé armády a cestou mj. osvobozují koncentrační tábory nejprve na území Polska a pak i v samotném Německu. Jaký paradox, že mnozí osvoboditelé jsou bývalými vězni právě takových „zařízení“ (Gulagů) ze Sovětského svazu.

Spojenci projdou západní Evropou až do Plzně. Mohli by už 6. 5. 1945 osvobodit Prahu, ale předchozí úmluva politických špiček jim to nedovolí. Až 9. 5. 1945 ráno přijíždí do Prahy první tanky Rudé armády a tím pro středoevropský prostor 2. světová válka končí.

Definitivní konec války v celosvětovém měřítku nastává 2. 9. 1945 kapitulací Japonska. Předchází mu výbuchy atomových bomb (srpen 1945) nad japonskými městy Hirošimou a Nagasaki.

2. světová válka se mj. stala soubojem tří základních pojetí řízení společnosti. Hlavní hráči v Evropě jsou definováni celkem zřetelně. Krajiní pravice - fašismus (Německo, Itálie), krajní levice - komunismus (Sovětský svaz) a třetím do války je vrcholný kapitalismus (Velká Británie, Francie, USA). Dvě z těchto idejí se spojí (komunismus + kapitalismus), aby porazili třetí (fašismus). Z těchto dvou „mírotvorných“ ideologií se však ihned po válce stanou dva naprosto nesmiřitelní rivalové, kteří několikrát v dalších 40 letech přivedou celý svět na pokraj absolutního válečného zničení světa.

2. světová válka je především selháním člověka jako živočicha. Žádný jiný živý tvor na Zemi nevynaložil tolik úsilí a prostředků k likvidaci jedinců svého druhu jako člověk. Jsme opravdu nejmoudřejší živí tvorové na Zemi? Dominantní charakterovou vlastností lidského druhu je agresivita. Agresivita, díky níž člověk potlačil nebo zcela zlikvidoval všechny jemu nebezpečné konkurenty na potravinovém řetězci a během tohoto procesu bohužel nezapomněl souběžně likvidovat také sám sebe.

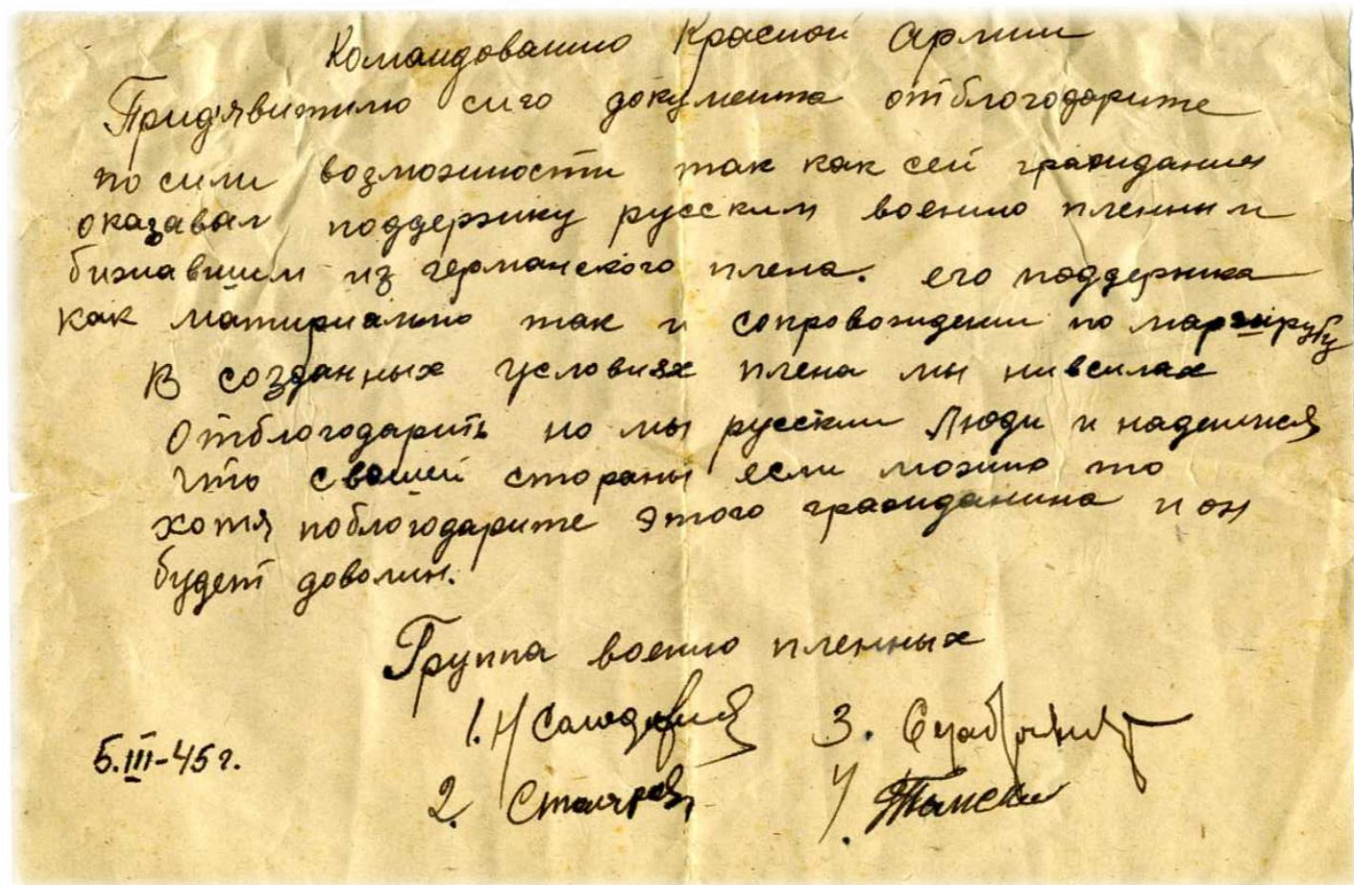
2. světová válka je obžalobou lidí z jejich neschopnosti být víc než jen hloupé zvíře ovládané nejnižšími pudy. Anebo je to právě válčení a vzájemné zabíjení, které z nás dělá „Nejvyšší bytosti“, vedoucí sílu planety Země?

Pavel Kašpar

P.S.: Napoleon Bonaparte, válečník, i když z jiné doby, se chlubí chudé ženě, které ve válce padnul manžel a syn: „Madam, celé generace my jednou poděkují a vojáci budou na svá vítězství pod mým velením pyšní. Nikdy na mě nezapomenou!“ Prostá žena zvedne zrak, očima už bez slz se na něj podívá, a polohlasně odpoví: „Hlavně ti mrtví, Síre, ti na vás nikdy nezapomenou....!“

Jiří Hubač, Generálka Jeho Veličenstva

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

Toto je dobové potvrzení občanovi z Dobříkova, který pomáhal ruským válečným zajatcům a nepřeje si být jmenován.

Překlad do češtiny:

Velení Rudé armády

Prosím, odměňte v rámci možností doručitele tohoto dokumentu. Jedná se o člověka, který pomáhal ruským válečným zajatcům uprchlým z německého zajetí. Pomohl jim jak materiálně, tak tím, že je doprovodil na cestě. V zajateckých podmínkách nebylo v našich silách se mu jakkoli odvděčit, ale jsme Rusové a doufáme, že jestli to z vaší strany bude možné, přinejmenším mu vyslovíte poděkování a uznání.

Skupina válečných zajatců

5. 3. 1945

čtyři nečitelné podpisy

Rodina Jiráskova, čp. 18

Hrob rudoarmějců u pomníku Dobříkovských z Malejova (dobová fotografie)

Pomník Alexandra Bogdanova – těsně po válce

Александр Ефимович Богданов и Митриевич Сапко (снимок 1945 года)

Alexand Efimovič Bogdanov, pohřben v lese ve Srubech

DOBOVÉ FOTOGRAFIE Z VYSOKÉHO MÝTA

Všechny fotografie zapůjčilo Regionální Muzeum Vysoké Mýto. Autorem fotografií je pan Jan Popelka

Sovětsí důstojníci ve Vysokém Mýtě

9. května 1945 byly odstraňovány německé nápisy ve Vysokém Mýtě

Sovětská vojska na náměstí ve Vysoké Mýtle – 9. a 10. května 1945

Uvítání sovětských vojáků ve Vysokém Mýtle 9. května 1945

Zničený německý tank na cestě k Vraclavi

Uvítání sovětských vojáků ve Vysokém Mýtě 9. května 1945